

המעשים מדברים בקול רם יותר מהמילים

written by מאיר בן שבת | 20.08.2026

פתגם ערבי לא מקורי מציג גישה פרקטית לחיים: "אל-אִפְעָאל אִבְלָע' מִן אל-אִקְוָאל". בעברית מדוברת: המעשים משכנעים יותר מהמילים. את העיקרון הזה ישראל מיישמת בימים האחרונים ברצועת עזה ובסוריה, לאחר שהשיח המדיני סביב כל אחת מהזירות יצר בלבול ועמימות בנוגע למדיניותה העדכנית לגביהן.

בדברים שאמר לאחר התקיפה הישראלית החריגה בצפון סוריה הסביר ראש הממשלה בשפה פשוטה: "לא נסבול התבססות צבאית טורקית שיורדת דרומה, כי היא מאיימת עלינו, ואת זה הבהרנו באופן כללי. ראינו שיש כוונה של טורקיה להתבסס בשדה תעופה דרומית לקו שלה, קרוב לחלב, והעברנו מסר 'דונט'. המסר עבר, אבל כנראה לא שמעו אותו, אז דאגנו שיבינו".

היעד שהתקיפה ישראל היה נמל התעופה הצבאי אבו א־דוהור במחוז אידליב, כ־70 ק"מ מגבול טורקיה. לפני שבוע ביקרה שם משלחת טורקית, ככל הנראה במסגרת מאמצי השיקום שאנקרה מובילה.

באמצעות התקיפה ישראל ביקשה לאותת לטורקיה ולסוריה כי היא לא תאפשר להציב באתר אמצעי לחימה שונים, מכלי הגנה אווירית ועד כטב"מים. לא צריך להיות מומחה צבאי כדי להבין שהמאבק בין המדינות מתנהל גם על השליטה וחופש התנועה במרחב האווירי.

התקיפה הישראלית מגיעה בשלב מוקדם, לפני הצבתם של אמצעים ואנשים שפגיעה בהם הייתה עלולה להעצים את החיכוך ואת הסיכונים.

טורקיה, יותר מכל מדינה אחרת, משכילה לנצל את התחרות הבין-מעצמתית העולמית ואת השינויים במזרח התיכון כדי לבסס את מעמדה ככוח אזורי דומיננטי. היא רוקדת בכל החתונות וגובה דמי תיווך מדיניים מכל השחקנים.

לאחר קריסת משטר אסד והנסיגה הכפויה של הנוכחות הצבאית האיראנית, טורקיה הפכה לשחקן הדומיננטי בסוריה. המעורבות הטורקית עברה משליטה טריטוריאלית מקומית בצפון סוריה להשפעה רוחבית על כלל המדינה. טורקיה משמשת כיום פטרון מרכזי של השלטון החדש בדמשק, מסייעת בשיקום התשתיות ובבניית חיל האוויר והצבא הסורי.

טורקיה מרחיבה ומעמיקה את אחיזתה בשכנתה מדרום. בין השאר דרך הקמת תשתיות אנרגיה, פתיחת מסדרונות סחר, פיתוח תשתיות תעבורה, כריית פוספטים והקמת תעשיות כימיות. מעורבותה מגיעה עד להכוונת הניהול המוניצפלי באזורים מסוימים, ומתן שירותי בריאות, חינוך והשכלה גבוהה, בנקאות ושירותים פיננסיים.

סוריה היא אומנם זירה מרכזית בתפיסתו של ארדואן, אך היא רק חלק מחזונו הרחב

ל"נאו־עות'מאניזם". שאיפתו הלא־מוסתרת היא להחזיר את טורקיה למעמד של מעצמת־על אזורית, ולהרחיב את השפעתה הרחק מעבר לגבולותיה הרשמיים. יישומה של התפיסה בלט לאחרונה בחתימתה על "הסכם ההגנה המשותף של מכה" (MJDA) עם סעודיה ופקיסטן, אבל עוד קודם לכן במאמציה לפתיחת מסדרונות סחר בין־יבשתיים, במעורבותה העמוקה באפריקה ובאימוץ דוקטרינת "המולדת הכחולה", "מאווי ואטאן", המבטאת את שאיפותיה במזרח הים התיכון.

כשמוסיפים למגמות הללו את העוינות המופגנת של ארדואן כלפי ישראל, יהיה קשה להתעלם מפוטנציאל החיכוך וההתנגשות האסטרטגית עמו ² וזאת עוד בלי שהזכרנו את הסוגיה הפלסטינית ואת תמיכתו בחמאס.

אך לפני שנה טורקיה אפשרה לקיים באנקרה את כינוס "האיחוד העולמי של חכמי האומה האסלאמית", שבמהלכו גובשה הסכמה המעניקה הכשר הלכתי למתקפת 7 באוקטובר ונקבע כי "קיומה של הישות הציונית חסר תוקף הלכתי". טורקיה ממשיכה גם כיום לארח בתחומה בכירים מהנהגת חמאס, שחלקם מעורבים בהכוונת טרור ביהודה ושומרון ישירות מאדמת טורקיה. נוסף לכל זה, היא מנהלת מערכה משפטית ותודעתית להאשמתה של ישראל בפשעי מלחמה.

אכן, טורקיה איננה איראן: היא חברה בנאט"ו, לארדואן מערכת יחסים קרובה עם טראמפ, והיחסים עם ישראל, למרות המשבר העמוק, עדיין לא מנותקים. דווקא כדי למנוע את הפיכתה של היריבות לעימות צבאי, נכון להבהיר את הקווים האדומים ³ וזה בדיוק מה שישראל ביקשה להשיג בתקיפת חיל האוויר בצפון סוריה.

נוח'בה בבית קפה

את ההמחשה הטובה ביותר לאופן שבו חמאס תופס את ביקור קושנר קיבלנו דרך הדיווחים על אחת מפעולות הסיכול שבוצעו זמן קצר לאחר פגישתו עם נתניהו. בהשפעת השיח המדיני על "מתווה 15 הסעיפים", מחבלי חמאס הרגישו בטוחים עד כדי כך שהרשו לעצמם לצאת לרחובות ולשבת בבית קפה בלי כל חשש.

במקרה אחר, ביחס למחבלים שהותקפו במרכז העיר עזה, צוין בהודעת דובר צה"ל כי הם "תכננו להוציא לפועל מתווי טרור נגד כוחות צה"ל הפועלים ברצועת עזה".

יממה קודם לכן דווח על אירוע של הפעלת מטען הנפץ של חמאס וירי מחבלים במרחב הקו הצהוב בצפון רצועת עזה.

הקישור בין הדברים לא מצריך דמיון מפותח. הרבה מילים, עמימות רבה, מנגנונים מוזרים והכנסה של רעיון המדינה הפלסטינית דרך שערי עזה ⁴ זהו מתווה שנותן לחמאס את הדברים הכי נחוצים לו: ביטחון, חופש ותקווה. ואם זה לא מספיק, המתווה הזה עוד מציע פרס לחמאס: הצהרת כוונות על נתיב שיוביל בסוף התהליך להקמת מדינה פלסטינית עצמאית.

כשמתחילים לדבר על "הפרות מצד חמאס" מתעצבת תודעה של סכסוך שבו לכל צד יש טענות על הפרות של הצד האחר, ותפקידם של המתווכים הוא להוביל את הצדדים לפשרה. הפגישה שקושנר קיים עם רב המחבלים ח'ליל אל-חיה מחזקת את הרושם הזה. אך מנקודת מבטה של ישראל, אין שום סימטריה. אין גם יעד או אינטרס משותף. היעד של ישראל בעזה הוא אחד: להשמיד את חמאס.

אסור לגלות שאננות. אפשר להניח כי כל דקה פנויה מנוצלת בידי האויב לשקם את יכולותיו ולרקוח מזימות. תרחיש פיגוע חטיפה חייב להיות לנגד עיני חיילינו, בכל דרג ובכל זמן. פעולות הסיכול חייבות להימשך לא רק מול איומים מיידיים או נגד משתתפי הטבח. הפיקוד הבכיר, שעדיין עומד על רגליו, צריך להרגיש את חרב הסיכול. כך גם אנשי ממשל חמאס, פעילי תשתית, סייענים לוגיסטיים וכל מי שנוגע בחמאס.

"כולם מבינים שההתפתחויות ברצועת עזה מגיעות בתקופה רגישה במיוחד לנתניהו, שמודרך על ידי חישובים אלקטורליים יותר מכל דבר אחר", כך נכתב במאמר המערכת של אתר חמאס "אל-רסאלה" בעקבות חידוש פעולות הסיכול בעזה בידי ישראל. אפשר לנחש מהיכן הם שואבים את טיעוניהם. אין צורך להתפלמס על כך איתם או עם אחרים שמחזיקים בהערכה כזו. **מעשינו ידברו בקול רם יותר מהמילים ☒ בעזה ולא רק בה.**

פורסם במקור ראשון, בתאריך 20 באוגוסט, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.